

ע"פ 194/14 - המערערת: מדינת ישראל נגד המשיב: מחמד מחמוד

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 194/14

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט א' שהם

המערערת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: מחמד מחמוד

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים,
מיום 24.11.2013, בת"פ 24506-08-12, שניתן על-
ידי כב' השופט מ' י' הכהן

תאריך הישיבה: י' באדר א התשע"ד (10.2.2014)

בשם המערערת: עו"ד נילי פינקלשטיין

בשם המשיב: עו"ד טארק ברגות

פסק-דין

השופט א' שהם:

1. זהו ערעורה של המדינה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, מיום 24.11.2013, בת"פ 24506-08-12, שניתן על-ידי כב' השופט מ' יועד הכהן.

2. המשיב הורשע, על יסוד הודאתו, בעבירות שיוחסו לו בכתב אישום מתוקן שהוגש במסגרת הסדר טיעון, כמפורט להלן: חבלה ופציעה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 334 ביחד עם סעיף 335(א)(1)+(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); ניסיון לתקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 274(2)+(3) לחוק העונשין; והתפרעות, לפי סעיף 152 לחוק העונשין.

3. בעקבות הרשעתו בדין, נגזרו על המשיב העונשים הבאים: 6 חודשי מאסר לריצוי בפועל בניכוי ימי מעצרו מיום 22.8.2012 ועד ליום 11.9.2012; 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר, לבל יעבור אחת העבירות בהן הורשע; כמו כן, חוייב המשיב בתשלום פיצויים בסך ₪ 2,500 לשוטר שנפגע.

המדינה אינה משלימה עם קולת עונשו של המשיב ומכאן הערעור.

עובדות כתב האישום שהוגש נגד המשיב

4. מכתב האישום המתוקן עולה, כי ביום 22.8.2012 סמוך לשעה 10:40, נכנס כוח משטרה לשכונת עיסאווייה שבמזרח ירושלים, על מנת לבצע פעילות מבצעית אשר כללה, בין היתר, חיפוש בבית הוריו של המשיב. במהלך הפעילות, החלה התפרעות שבמסגרתה הושלכו לעבר כוח המשטרה אבנים על-ידי למעלה מעשרה אנשים. נטען בכתב האישום, כי המשיב נטל חלק באותה התפרעות בכך שיידה אבנים לעבר הכוח "במטרה לפגוע בשוטרים ולסכל את הפעילות". כתוצאה מיידוי האבנים נופצה שימשת רכב משטרה. בעקבות ההתפרעות, הוזעקו למקום כוחות מג"ב, אשר הועמדו בכוננות מבעוד מועד, וביניהם שוטר 220 (להלן: השוטר). השוטר ביחד עם שוטרים נוספים, יצא מהרכב בכדי לעצור את המשיב, הוא רץ לעברו וקרא "עצור משטרה". בתגובה לכך, יידה המשיב לעברו של השוטר, ממרחק של 4-2 מטרים, אבן אשר פגעה בלחיו וגרמה לשבירת שן אחורית בפיו. השוטר ניסה לעצור את המשיב, תוך שהאחרון מתפרע ומתנגד למעצר. נטען בכתב האישום, כי המשיב נאבק בשוטר "הכה אותו על פניו וגרם לחבלות בראשו". כל אותה עת, המשיכו המתפרעים ליידות אבנים על כוחות המשטרה ומג"ב. אחת האבנים פגעה בראשו של השוטר וגרמה לחבלה ברקתו. לאחר מאבק, הצליחו השוטר ושטר נוסף, להכניס את המשיב לרכב ואזקו אותו "תוך שהוא ממשיך להתנגד". גם במהלך הנסיעה לתחנת המשטרה המשיך המשיב להשתולל ברכב. כתוצאה מההתפרעות והמאבק עם המשיב, נגרמו לשוטר חתך בפנים, שפשוף באמת יד ימין, חתך בכף יד שמאל, ושן שבורה.

גזר דינו של בית משפט קמא

5. בפתח גזר הדין עמד בית משפט קמא על תוכנו של תסקיר מבחן שהוגש בעניינו של המשיב. מהתסקיר עולה כי מדובר בצעיר רווק כבן 21, שהוא בן למשפחה המונה זוג הורים ושבעה אחים בגילאי 10 עד 25 שנים. שירות המבחן התרשם כי המשיב נושא בתוכו תחושות תסכול, הנובעות מהעובדה כי הוא נשר מבית הספר בכתה י', והוא אינו מוצא תעסוקה העונה על ציפיותיו. אשר לעבירות המיוחסות לו, צוין בתסקיר כי הוא מקבל אחריות חלקית עליהן, הגם שביטא חרטה על מעשיו. לטענתו של המשיב, הוא הגיע לבית הוריו לאחר שהוזעק לשם על-ידי אחיו, אך המשטרה מנעה ממנו

להיכנס לבית, ובתגובה לכך הוא החל ליידות אבנים לעבר השוטרים, ביחד עם אנשים אחרים. לדבריו, הוא הוכה באמצעות אקדח על-ידי שני שוטרים רעולי פנים, ובשל כך הוא הכה את אחד השוטרים והתנגד למעצרו. המשיב טען בנוסף, כי בהמשך הוא ספג מכות קשות מצד השוטרים והוא עדיין סובל מפגיעות שנגרמו לו. בסיומו של התסקיר, העריך שירות המבחן כי הטלת עונש מאסר לריצוי בפועל על המשיב, עלולה להביא להשלכות קשות מבחינתו, וליצור לו תווית עבריינית אשר תקשה על שיקומו. לפיכך, המליץ שירות המבחן להשית על המשיב עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות.

בית משפט קמא ציין כי בתסקיר נאמר שלמשיב אין עבר פלילי, אך הסתבר כי הוא הורשע בהחזקת אגרופן או סכין למטרה לא כשרה, ונדון ל-4 חודשי מאסר על תנאי ולקנס בשיעור של 500 ₪.

6. התביעה הגישה תמונות ותעודות רפואיות שמהן ניתן ללמוד על החבלות שנגרמו לשוטר, ובכלל זה: פגיעות בכל חלקי גופו ובעיקר בראש ובפנים, וכן שבירת אחת משיניו. מנגד, הגישה ההגנה את פרוטוקול דיון המעצר בעניינו של המשיב שבו צוין כי המשיב "הגיע לדיון עם חבלות קשות ומרובות על גופו ועל פניו". המשיב טען באותו דיון, כי הוא הוכה על-ידי השוטרים לאחר מעצרו, ושעה שידיו היו אזוקות מאחורי גבו. שופט המעצרים קבע כי מדובר, לכאורה, "בשימוש בכוח מופרז וללא הצדקה נגד המשיב בעת מעצרו", והורה להעביר את החומר למח"ש להמשך טיפול. יצוין, כי במסגרת הטיעונים לעונש מסר בא-כוח המאשימה, כי מח"ש החליטה שלא לפתוח בהליכים כלשהם נגד השוטר.

7. לאחר בחינת כלל הנסיבות, ודיון מפורט כנדרש בתיקון 113 לחוק העונשין, קבע בית משפט קמא כי מתחם העונש ההולם נע בין 6 ל-18 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בהמשך, ציין בית משפט קמא כי לא הובאו בפניו נסיבות המצדיקות חריגה, לקולה או לחומרה, ממתחם הענישה שנקבע. בבואו לקבוע את עונשו של המשיב בתוך המתחם, התחשב בית משפט קמא בנסיבות לקולה שאינן קשורות בביצוע העבירה, ובכלל זה: גילו הצעיר של המשיב והשפעת העונש על עתידו; הנזקים שנגרמו למשיב עקב ביצוע העבירה, לרבות הפגיעות שספג מידי השוטרים (גם אם אין לדעת אם מדובר בהפעלת כוח בלתי סביר כדי לנטרל את התנהגותו) והנזקים הכלכליים שנגרמו לו ולמשפחתו; הודאתו של המשיב באשמה והבעת חרטתו; ולבסוף, עברו הפלילי שאינו מכביד. מנגד, ציין בית משפט קמא כי יש ליתן משקל ממש לשיקולי הרתעתו של המשיב עצמו והרתעת הרבים, מפני ביצוע עבירות דומות, ולפיכך אין להסתפק בהטלת עונש שירוצה בדרך של עבודות שירות, כמומלץ על-ידי שירות המבחן.

בשקלול כלל הנסיבות, החליט בית משפט קמא לגזור על המשיב את העונשים שפורטו בפסקה 3 לעיל.

ערעור המדינה על קולת העונש

8. בהודעת הערעור נטען כי מדובר במקרה דנן בתקיפה קשה וחמורה של שוטרים, אשר הגיעו לזירת האירוע לצורך ביצוע תפקידם על-פי דין. מעשיו של המשיב פגעו פגיעה חמורה בשלטון החוק וביכולתם של השוטרים לבצע את משימותיהם. לגישת המערערת, העונש שנגזר על המשיב סוטה באורח מהותי מרמת הענישה הראויה במקרה כגון דא. עוד נטען, כי המשיב גרם לפגיעה פיזית חמורה לשוטר, אשר הגיע למקום כדי לבצע את משימתו "שהיא שליחות ציבורית בחשיבות עליונה". צוין, בהקשר זה, כי גורמי אכיפת החוק נתקלים, לא אחת, בהתפרעויות וביידוי אבנים, שעה שהם מבצעים את תפקידיהם באזורים אלה, ויש צורך מוגבר להעביר "מסר מרתיע למתפרעים ומסר מחזק למשרתי הציבור".

עמוד 3

9. בדיון שהתקיים בפנינו, טענה עו"ד נילי פינקלשטיין, באת כוחה של המערערת, כי בנסיבות החמורות של המקרה היה על בית משפט קמא לגזור על המשיב, לכל הפחות, עונש המצוי ברף הגבוה של המתחם שנקבע על-ידו. עו"ד פינקלשטיין הגישה לעיוננו תעודת עובד ציבור מטעמה של פקד מורן לוי, קצינת מודיעין במשטרת ישראל, מחוז ירושלים, שבה דווח על גידול משמעותי בתופעת יידוי האבנים בשכונות מזרח ירושלים. נטען, כי ההתנגדות האלימה וההיתקלויות בשוטרים במקומות אלה הן בגדר אירועים יום יומיים. נטען בנוסף, כי אין ליתן משקל מופרז לפגיעות שנגרמו למשיב תוך כדי התנגדותו למעצר, שכן לא נקבע כי נעשה שימוש מופרז בכוח על-ידי השוטרים.

10. עו"ד טארק ברגות, בא כוחו של המשיב, טען כי בית משפט קמא לקח בחשבון את כלל הנסיבות, והחליט לגזור על המשיב את העונש המצוי ברף התחתון של המתחם שנקבע על-ידו. עו"ד ברגות הזכיר כי שירות המבחן המליץ להטיל על המשיב עונש שירוצה בדרך של עבודות שירות, אך בית המשפט החליט להטיל עליו עונש מאסר מאחורי סורג ובריח. עוד נטען, כי המשיב הותקף והוכה על-ידי השוטרים שלא לצורך ההשתלטות עליו, ומדובר מבחינתו בנקמה ובהתעללות מצד השוטרים. לפיכך התבקשנו לדחות את הערעור.

דיון והכרעה

11. המעשים בהם הודה המשיב הינם חמורים ביותר, על-פי כל אמת מידה. המשיב נטל חלק בהתפרעות המונית אשר כללה יידוי אבנים לעבר אנשי משטרה, אשר הגיעו לביתו של המשיב בשכונת עיסאווייה, לצורך מילוי תפקידם. הוא ביקש לסכל את פעילותם של השוטרים, ולא היסס מלהתעמת עמם, תוך שהוא מיידה אבן מטווח קצר לעבר שוטר, פוגע בו וגורם לשבירת אחת משיניו. המשיב התנגד למעצרו, הוא נאבק בשוטר שביקש לעוצרו, הכה אותו בפניו וגרם לו לחבלות בראשו. השתוללותו של המשיב לא חדלה גם כאשר הוא הוסע בניידת לתחנת המשטרה, והוא המשיך להתפרע ולהשתולל.

על התנהגות מעין זו, המבטאת זלזול בשלטון החוק ופגיעה בנציגיו המבצעים את פעילותם לשם שמירת הסדר הציבורי ובטחון האזרחים, יש להגיב בענישה קשה ומחמירה. זאת, על-מנת לספק הגנה אפקטיבית למשרתי הציבור ולשרת את מטרות ההרתעה. כפי שציין חברי, השופט ס' ג'ובראן בע"פ 6642/09 מדינת ישראל נ' גביש (30.12.2009):

"הדעת אינה סובלת מעשי תקיפה של נציגי החוק אשר עושים את עבודתם נאמנה למען שמירת הסדר הציבורי ובטחון הציבור. יש להוקיע מעשים בהם אדם לוקח את החוק לידי, לשם הפרעה לעובדי ציבור במילוי תפקידם. מעשים אלו מערערים את המוסכמות הבסיסיות ביותר של החברה הדמוקרטית בה אנו חיים. חברה המכבדת את שלטון החוק ואת זכויותיו של הזולת לא תאפשר פגיעה בנציגי החוק, וכל פגיעה שכזו צריכה להיתקל בקיר ברזל של אפס סובלנות, על מנת לגדוע אלימות מסוג זה במהירות האפשרית" (שם, בפסקה 9, וראו גם, ע"פ 2583/08 עמר נ' מדינת ישראל (4.9.2006); ע"פ 3562/09 פלוני נ' מדינת ישראל (20.7.2005)).

12. בנסיבות אלה, הגענו למסקנה כי העונש שהושת על המשיב סוטה באורח מהותי מרמת הענישה המקובלת בעבירות כגון אלה, ומן הראוי לקבל את ערעורה של המדינה ולהחמיר בעונשו של המשיב. עם זאת, רואים אנו להתחשב בנסיבות המקלות שפורטו על-ידי בית משפט קמא, וביניהן: הודאתו של המשיב באשמה והבעת חרטתו, וכן הפגיעות שנגרמו לו מידי השוטרים, הגם שאין בידינו לקבוע כי נעשה שימוש בלתי סביר בכוח, על מנת להתגבר על

התנגדותו. כמו כן, נשים לנגד עינינו את הכלל לפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין שעה שמתקבל ערעור תביעה, ואינה נוהגת להטיל את מלוא העונש הראוי, בנסיבות אלה.

13. לאור האמור, הננו מחליטים לקבל את ערעור המדינה ומעמידים את עונש המאסר לריצוי בפועל על שנה אחת, בניכוי ימי מעצרו של המשיב. יתר חלקי גזר הדין יעמדו על כנם, ללא שינוי.

ניתן היום, י"ב באדר א' התשע"ד (12.2.2014).

שופט

שופט

שופט
